

Posudek školitele na doktorskou práci Mgr. Martina Strouhala "Morální a pedagogické aspekty vztahu individua a společnosti v díle Émila Durkheima"

Předložená doktorská práce *Morální a pedagogické aspekty vztahu individua a společnosti v díle Émila Durkheima* je interdisciplinární analýza odhalující vzájemnou provázanost morální sociologie, pedagogické teorie, ale i filosofických základů v učení É. Durkheima. Vzhledem k tomu, že dílo tohoto myslitele - zakladatele pedagogické sociologie - je stále živé a široce diskutované, nebylo jednoduché projít řadu pramenů a postupně je interpretovat.

I když É. Durkheim bývá zařazován k pozitivistům, jeho mnohostranné dílo v mnoha aspektem pozitivistický rámec překračuje, odráží složitou společenskou situaci na přelomu devatenáctého a dvacátého století, kdy se jeho sociologie utvářela jako kritická reakce na tehdejší duchovní atmosféru. Výchovný rozměr sociologie byl u É. Durkheima ovlivněn společenskou a mravní krizí, nabývající zcela konkrétních podob v růstu anomických forem sociálního života: sebevraždy, alkoholismu, otřesu pevných základů náboženské víry a tím i tradičních názorů na morální, politické a výchovné otázky. M. Strouhal ve své práci rozkrývá jak Durkheimova sociologie usilovala o to, aby do sebe zahrnula celou řadu problémových okruhů a stala se tak nástupkyní tradiční filosofie, čímž by představovala ucelený pohled na společenskou skutečnost.

Předložená doktorská práce předkládá analýzu vývoje Durkheimova myšlení a ukazuje jak se u tohoto myslitele formovala koncepce nového přístupu ke společnosti, nový program sociální vědy. Na scéně se objevil myslitel, který chtěl společnost, zákonitosti a mody jejího života analyzovat tak přesně, jako zákonitosti přírody. M. Strouhal rozkrývá, že vedle toho Durkheim zůstal v jádru filosofem, udržel si smysl pro morální a výchovný charakter společnosti, stejně tak jako pro její vyšší poslání, kterým je třeba se zabývat stejně jako tím, co je aktuálně ve společnosti dáno.

Předložená práce odhaluje, že analyzovat Durkheimovo morální a pedagogické dílo představuje značně nelehký úkol. Nejedná se totiž o nějaké dílo klasického moralisty, i když je na reflexi morálních vztahů a jejich významu pro společnost vystavěno. Přestože vykazuje neobyčejně výraznou provázanost s výchovnou problematikou, výchova či pedagogika se v něm nikdy nestaly ústředními tématy. Nejen pro oblast výchovy však É. Durkheim zůstává zdrojem řady inspirativních idejí, formulovaných mnohdy v termínech, které jsou v mnoha ohledech v původní podobě nepoužitelné.

V předložené práci je probrán nejen Durkheimův život, ale postupně jsou analyzovány stěžejní práce a ideje - od pojetí faktu v jeho metodologii, až po pojetí jedince a společnosti.

Zvláště druhá část práce je orientována na analýzu hodnot, výchovy, filosofie a jejich vzájemné vztahy. Celý text představuje vytríbený interpretační exkurz do díla myslitele, o něm se stále vede v západním světě živá debata, neboť dosud inspirativně ovlivňuje formulace nových teorií.

Text je čtivý, inspirující, opřený o řady pramenů i sekundární literatury. Interpretace zahrnuje celou řadu interdisciplinárních aspektů a umožňuje čtenáři vhled do mnoha souvislostí, které je při výkladu díla myslitele formátu É. Durkheima brát v úvahu. V předložené podobě je možné je možné předloženou práci doporučit k obhajobě.

6. 6. 2006

doc. PhDr. Jarošlav Kot'a
školitel